

László Melinda

A rejtett világ

Mayer Éva: *Lélekterek*

Molnár Ani Galéria, Budapest
2015. április 17 – június 19.

BETUKER ISTVÁN
Weight of paradise, 2014, olaj,
vászon, 195×85 cm

klasszikusnak, mint úttörőnek, de ő saját magát nem tartja „nem kortársnak”. A művészi döntéseiből fakadó, általános stílusjegyeket feszültséget keltő motívumokkal társítja, a giccset alibinek tekint, nem ellenségnek. A szépet, romantikust, meghittet és békés nyomasztóval, ijesztővel és kísértetiesel társítja. A technika leírása azonban sokkal egyszerűbb, mint sikeres megvalósítása, mivel az gyakran torkollik giccsebe. Eleve aknamezőn jár, aki macskákat (jól szituált számit), kutyákat, szép nőket, időseket fest, hiszen ezzel célkeresztbe helyezi empátiánkat: legegyszerűbb és legerősebb érzelmeinket, régi emlékeinket háziállatainkkal, szerelmünkkel, nagyszüleinkkel kapcsolatban. A Kisterembe belépővel szemben elhelyezett *Sleeper 12* (2011) ágyneműk közé temetett öregéről nem tudjuk elfordítani a tekintetünket, muszáj figyelni, hogy lélegzik-e. Az önarcképek és a művész műsájának rendszeres megfestése is más hatásmechanizmust indukál, mint azt az alkotó kényszerűen szubjektív nézőpontjából megítéli. Az Uitzban kiállított *Eye Pads* (2014) című munkán egy lány ül a fürdővízben, szeme vattakorongokkal elfedve. Nem látja, hogy megőrökítik, mi viszont láthatjuk a víz alól előderengő kebleit. A kedves intim helyzetben ábrázolása talán kézenfekvő az alkotónak, de nem a befogadó érzelmi zsarolásának, inkább megvesztegetésnek minősül: tetszéséért cserébe kap egy pillantást Betuker szemével. Nagyon rizikós ezeket az objektumokat, helyzeteket, személyeket középpontba helyezni: a borongós színek, groteszk képzettársítások, eltorzult arcok nem tudják semlegesíteni azok primér hatását. Ellenkezőleg, taszítanak egyet a szekéren, amelynek rúdja a nagyközönség szíve felé áll.

Csak hogy vannak itt olyan festmények is, mint a *Reflections* (2014), ahol egy fekete kutya pihen eső után, a pocsolják borított udvar közepén, a sár és a visszatükröződő, kiderülő égbolt foltjai között. Kápráztató és bravúrosan rétegelt kép. Vagy a korábbi datálású *Fell* (2009), amely a kidolgozottság különböző szintjein álló férfi akt. És a beszédes című *Weight of Paradise* (2014), a kék szatyrokot cipelő, fehér ruhás néger férfi, nekünk háttal, erős napfényben. Más-más elképzelések, Betuker még ki nem aknázott művészi potenciálját sejtető irányok. Az *Érzelmi zsarolás* mindent egybevetve siker: a dunajvárosi közönséget épp úgy megmozgatta, mint a hazai és még inkább a román sajtót. Egyfelől képes a laikus nézőnek is örömet nyújtani, másfelől sok kérdést generál az ábrázolandó tárgy kiválasztásából fakadó művészi lehetőségeket és korlátokat illetően.

MAYER ÉVA korábbi, igen erősen szimbolikus műveihez képest a mostaniak gondolatossága – a mögöttes tartalomhoz igazodva – kissé rejtettebb, rejtőzködőbb. Most nem az emblematikus darabok együttese rajzol meg egy ívet és ad ki egy egészet, hanem a sorozat minden egyes darabjának ugyanaz a magja. Mayer témája, amire aktuálisan a figyelmét koncentrálna a hit, a belső világ és a városi lét, az elgépiesedés, az érzékenység eltompulása, az elmagányosodás problémája.

A nyomatok érzékeny, különleges, néha egészen áttetsző, oldott felülete egy manuális, szkennelési és előhívási technikákat kombináló eljárás eredménye. Az általa megfestett üveglapok beszkennelésével érte el a különleges fényhatásokat. Az így kapott fény-árnyék hatások és foltszerűség által a művek a realitás és absztrakció határán mozognak, jobban mondva egyszerre foglalják magukba a kettőt. Mayer a nagyváros látképét rögzíti az alkotásokon, melyeken az esti város fényei: a kivilágított utcák, a közlekedési jelzőfények, világító reklámok, de leginkább az ablakokból kiszűrődő fények alkotnak sajátos szövetet és ritmust. Az éj leple alatt egy hatalmas néma testté tömbösülő város hatását érezzük a képeken, a határok feloldódnak, miközben a többemeletes házak sziluettjére lágyan omlik rá az égbolt. A finoman modulált színek, a képek színharmoniója, valamint a nagyobb, egynemű, nyugodt felületeknek és az apró villanások besűrűsödésének dinamikája lélekrezdülésként hatnak.

A képeken a sötétből kiemelkedő fények közé Braille-írással el van rejtve a tízparancsolat. Érdekes, hogy a festett üveglapok egyik oldalán van a városkép, a másikon a szöveg, ezzel is kifejezve a kint és bent, a külső és belső világ kérdését, elkülönülését, amire a kiállítás címével is utal. Néhol egy-egy áttetsző függöny hatását keltő felület is megjelenik, mellyel a művész jelzi, hogy mi magunk is egy ablakból tekintünk rá a városra. Részei vagyunk, benne élünk, ugyanakkor

MAYER ÉVA
Lélekterek II, 2015, vegyes technika, giclée nyomtatás, 105×103 cm
A Molnár Ani Galéria hozzájárulásával

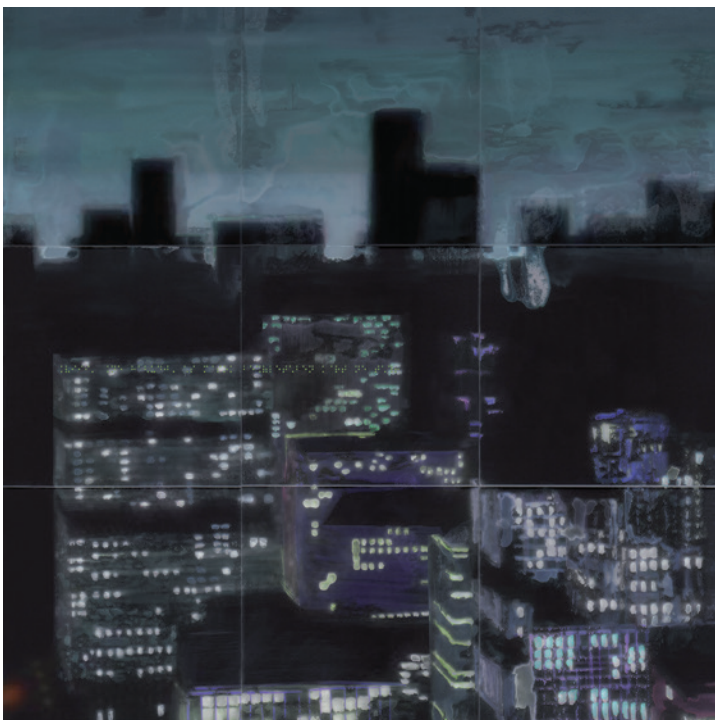
MAYER ÉVA
Lélekterek III, 2015, vegyes technika, giclée nyomtatás, 105×103 cm
A Molnár Ani Galéria hozzájárulásával

a magunk által kialakított saját térünk is megvan, mely egyszerre óv és elválaszt. A térbeli határok összemosódnak. A kint és bent finoman jelezve van ugyan, de inkább az áthatás érvényesül.

Némelyik nyomatban a kép nagy részét kitöltve premier planban kézfejek jelennek meg kinyújtva, az ablakra fektetve a tenyeret, a háttérben egy csak alig kivehető, kevésbé hangsúlyos városképpel. Ebben az esetben nem találunk Braille-írást a képen. A kéz tapogatózva nyúlik ki, hogy kapcsolatot teremtsen, s olyan hatást kelt, mintha megálljt parancsolna a külvilágnak, eltakarná az.

A lélek befelé fordul elmélyülést, erőt, békét és megnyugvást keresve, és ebben a „belső térben” zajlik a szellemi élet, ugyanakkor a legtöbb képen, ahol megjelenik a Braille-írás, ott az több rétegben, de egymást áthatva elvegyül a fényforrások között. Mert ezeknek az értékeknek, ennek a szellemiségnek a mindent átható, hatását mindenhol kifejtő erejére helyeződik a hangsúly. Még ha óvó emlékeztetőül, figyelmeztetőül is szánja a művész e sorokat, tapasztalva a veszélyes folyamatokat, azt sugallja, hogy az igazi érték bűvópataként megmarad, és nem vesződik el.

MAYER ÉVA
Parancsolat VIII, 2015, vegyes technika, giclée nyomtatás, 105×103 cm
A Molnár Ani Galéria hozzájárulásával

Cserba Júlia

Mozgásképek

Tánckiállítás

Anne Teresa De Keersmaeker:
Work/Travail/Arbeid

WIELS, Kortárs Művészeti Központ, Brüsszel
2015. március 20 – 2015. május 17.

Sébastien Ramirez / Rocío
Molina / Honji Wang:
Felahikum*

Le Théâtre de l'Archipel, Perpignan
világpremier: 2015. január 20.

Az egykori sörgyárból átalakított épületben, a Wiels-ben működik Brüsszel legfontosabb kortárs vizuális művészeti központja. A helyi és külföldi művészek tárlatainak rendszeresen helyet adó intézményben ezúttal rendhagyó kiállításra került sor. Első olvasatban inkább performansznak vagy táncnak gondolhatnánk, ám ezt a meghatározást az esemény létrehozója, Belgium nemzetközi híré koreográfusa, *Anne Teresa De Keersmaeker* kateorikusan elveti, arról nem is szólva, hogy ha a látogató a *Work/Travail/Arbeid*-et performanszként fogja fel, az azt jelenti, hogy nem értette meg a koreográfus szándékát. A műfajok közötti elemi különbségekre alapozott kísérlet – mert tulajdonképpen egy eddig sohasem kipróbált izgalmas kísérletről van szó –, arra keresi a választ, hogy vajon mi történik egy tüzetesen kidolgozott koreográfiával, ha azt a kiállítási protokollt követő körülmények között mutatják be? Melyek azok az alapvető különbségek, amelyek különösen izgalmassá teszik ezt a kihívást? Egy táncprodukció vagy egy performansz meghatározott időpontban kezdődik, és meghatározott ideig tart, a közönség megérkezik a kezdésre, majd eltávozik a befejezéskor. Ezzel szemben egy kiállításra a nyitvatartás alatt bármikor betérhetünk, és bármennyi időt ott tölthetünk. Az élő előadás esetében a szereplők mozgásban vannak, míg a közönség egyhelyben ül vagy áll, ebből adódóan az előadást csak egy nézőpontból látja. A kiállításon viszont az alkotások helye az állandó, és a néző járkal szabadon.

A *Work/Travail/Arbeid*-et arra a kreációra, a *Vortex Temporum*ra alapozva hozta létre Anne Teresa De Keersmaeker, amelyet 2013-ban lépésről lépésre, a legegyszerűbb struktúrától elindulva, színtről szintre feljebb lépve dolgozott ki GÉRARD GRISEY, francia zeneszerző 1996-ban írt kompozíciójára. Az akkori előadás címét adó zenedarab, a *Vortex Temporum* maga is egymásra épülő, fokról fokra egymásra halmozódó zenei elemekből épül fel. A koreográfus a két évvel ezelőtti, több hónapig tartó munkafolyamatot igyekezett a mostani munkájában kilenc hétre szétterítve (valójában összesűrítve), kiállításaként tárni a közönség elé. Ahogyan a hagyományos kiállítások esetében, úgy a nyitvatartás ideje alatt, délelőtt 11-től délután 18 óráig folyamatosan látogatható és látható a hét zenész és hét táncos által bemutatott „kiállítás”. A néző szabadon sétálhat az egymásba nyíló terekben a hol végtelenül lassú, hol felgyorsult, dinamikus mozgásban lévő táncosok és ugyancsak mozgásban lévő zenészek között. És nemcsak a vonós- és fúvóshangszereket megszólaltató zenészek változtatják helyüket, de saját hangjának ritmusára még a zongora is „táncol”, körbeforog, egyik térből a másikba vándorol. A termék hófehérre meszelt falai üresek, a padlót viszont krétával megrajzolt rajz borítja: egy nagy körben egy ötszög, melynek minden csúcsából újabb körök indulnak ki. A rajz a koreográfia térbeli struktúráját jelöli,